

Наил МӘНДИЕВ:

УРМАН ЫГЫ-ЗЫГЫНЫ ЯРАТМЫЙ

Табигатьнең гажәеп гузәл бер мәлендә, ағачлар, шагыйрләрне илһамландырып, алтын тәңкәләргә төрөнә башлаган көннәрдә, урманчылар үзләреңең һөнәри бәйрәмнәрен билгеләп үтө. Шушиң үңайдан без Татарстан урман хужалыгы министры Наил Гамбәр улы Мәндиев белән очрашып, бүген бу тармакта алып барыла торган эшләр, киләчәккә билгеләнгән уй-нийтләр туриңда әңгәмә кордык.

- Соңғы елларда урман тармагы зур үзгәрешләр кичерүен ишетеп беләбез...

- Әйе, яңа Урман кодексы Россия һөм шулай ук Татарстан урманчыларын шактый каплаулы ҳәлгә күйдә, диссем, дөрес булырдыр. Эмма Республикада урман хужалыгына игътибар һөм ихтирам зур. Чөнки Президенттыбыз Рәстәм Миннеканов, урманчы гайләсенде туып-ускәнлектән, бу месъөләне үзе дө тирәнтен белә һөм алый. Шуңа күре без, Татарстан урманчылары, һөрвакыт Президенттыбызының һөм Хөкүмәтнең ярдәмен тоеп эшлибез. Республикада 2014 елга кадәр урман хужалыгын үстерү буенча программа да кабул итеде.

- Бу Программа қысаларында нәрсәләр эшләү ниятләнә?

- Ин төп бурычларның берсе - рес-

публикада урманнарны арттыру. Ҳөзерге вакытта Татарстанда урманнар 1 миллион 271 мең гектар мәйданы били. Бу - республика жирләренең 17-18 процента, дигән сүз. Дөрес, ул һөрвакытта да алай булмаган. Мәсәлән, 1800 еллар башында безнен, тәбәәжирләренең яртысыннан артыгын, башкacha әйтсәк, 51 процентаң урманнар каплап алган булган. Казан губернасын Идел буеның урман башкаласы дип тә йөрткәннәр хәтта. Эмма ике гасыр дәвамында сәнәгатьнең һөм икътисадның кинәт алга китүе, нык үсеш алуы урманнар файдасына булмаган. Куйбышев һөм Тубән Кама су-саклагычлары тезелү сәбәплө, хәтsez генә яшел байлыгыбыз су астында калган. Шул ук вакытта Чаллы, Тубән Кама шәһәрләре тезелгән. Моннан тыш, Татарстан районнарында нефть чыгарыла башлаган. Ағачларны төлпөү бәрабәренә чөчүлек жирләр өчен дө зур гына мәйданнар арттырылган. Үзегез күрәсез, дистөлөрчө еллар дәвамында таш, асфальт юллар салынган, тимер юллар сузылган. Аннары Казан губернасында Россия флоты өчен кораблар тезелгән. Адмиралтия бистәсенең атамасы шуннан калган да инде. Болар

барысы да урманнарның актив киселүене китергән. Э инде Ватан сугышы елларында республика ил сәнәгатен агач белен тәэмин итеп торган төбеккә әйләнгән. Чөнки Идел һөм Чулман буйлап агач ағызы бик үңайлы булган. Зур елгалар тиရенә бар агачлар да киселгән, сал белән озатылган. Ҳөзер инде Татарстан Россияның аз урманлы төбәкләре исәбенә кере.

Бездә, Көнбатыш Себер, Киров өлкәсе, Удмуртия урманнарыннан аермалы буларак, агачларның нигездә йомшак яфраклы төрләре - юкә, каен, усак үсә. Алар, гадәттә, төзелеш өчен кулланылыйлар. Нарат урманнарын нигездә республиканың төньягында курергә мөмкин. Эмма ул күп түгел. Татарстан урманнарының яртысы исә, аерула зур шәһәрләр тиရенә бегеләре, саклау өчен утыртылган. Аларны кисәргә ярамый. Э калган урманнан файдалану өчен устерелә. Аларын вакытнда кисәргә, эшкәртергә, яңартырга, кабат утыртырга кирәк.

Э инде республика урманнарының мәйданын арттыру мәсьөләсөнә кире кайтсак, бездә моның өчен мөмкинлекләр житәрлек. Яр буйлары, тау битләре, чоқыр-чакырлы жирләр, чөчүлек өчен яраксыз мәйданнар бар. Икмәк үсмәгән жирдә урман яшәреп утырьга тиеш.

(Ахыры 8 нче биттә).

4
*Маданият
Жомга*

